

COSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

Redactor:
SEBASTIAN BORNEMISA

Cuprinsul:

Ion Agârbicean: Căsnicia lui Ludovic Petrescu, nuv.

Ion Al-George: Posthumus, poezie.

C. Georgescu-Muntean: Însemnări în vânt.

Radu Mărgean: În noapte, poezie.

A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman.

S. B.: Furtuni de primăvară.

SCRISORI DELA REDACȚIE

GHCITURI

ILUSTRĂȚII:

Harta liniei pe care a parcurs-o vaporul Titanic și locul ciocnirii cu muntele de gheață; Cufundarea vaporului Titanic; Un parlament în liber.

„COSINZEANA”

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ SĂPTĂMANALĂ

având colaboratori regulați pe: *Ion Agârbiceanu, Zaharie Bârsan, T. Liviu Blaga, Ermil Borcia, Alecsandru Ciura, Ilarie Chendi, D. N. Ciotori, A. Cotruș, Ion Dragoslav, P. Dulfu, Victor Eftimiu, S. C. Făgețel, Mihail Gașpar, Dr. M. Hârsu, Liviu Marian, V. C. Osvadă, Ecaterina Pitiș, Aurelia Pop, Liviu Rebreanu, I. U. Soricu, D. Tomescu, Gavril Todica, Viora din Bihor*, și alții — e nu numai cea mai ieftină revistă românească de felul acesta, ci și cea mai potrivită pentru toate familiile române.

ABONAMENTUL E:

Pe 3 luni pentru Austro-Ungaria . cor.	3—
Pe ½ de an ” ” ” ” ”	6—
Pe un an ” ” ” ” ”	12—
Pentru străinătate pe trei luni	5—
” ” pe jum. de an	10—
” ” pe un an	20—

Abonamentele se plătesc înainte.

Pe credit revista nu se dă nimănui.

Premiile „Cosinzenei”.

Între abonații, cari plătesc înainte pe un an abonamentul, se sortează la sfârșitul anului, în ajunul Crăciunului, opt biblioteci de câte 25 coroane una, drept cadou de Crăciun, cu cele mai noi cărți literare, pe ales.

Rugăm pe toți, cari înțeleg și apreciază nuziunța noastră, să binevoiască a ne da mână de ajutor, prin câștigarea de abonați număroși, pentru ca, cu ajutorul tuturor, să putem face din „Cosinzeana” o revistă literară din cele mai desăvârșite, pentru familiile române, care să le fie totodată o bună armă de apărare împotriva influințelor literare streine, ivite prin intrarea unor reviste streine prin familii de-ale noastre, și un mijloc de a cultivă dragostea de literatură și cultură românească, până și în familiile cele mai modeste.

Administrația revistei

„COSINZEANA”

Orăștie—Szászváros.

CĂRȚI LITERARE

Ion Gorun: Lume necăjită Cor.	2—
Bucura Dumbravă: Haiducul, roman	2—
Collodi: Pășaniile lui Tândărică, pt. copii	1:50
G. Maupassant: Inima noastră, roman	2:50
T. Mera: Din țări streine	2—
Gorun: Știi românește?, ediție de lux	2:25
H. Lecca: Cancer la inimă, piesă teatrală	1—
A. Dorna: Două comedii ” ”	1:50
Sterian: Educația sexelor	1:50
” In noaptea nunții	1:50
Lovinescu: Critice I.	3—
” II.	3—
Delavrancea: Liniste	2:50
” Irinel, comedie	2:50
D. Tomescu: Acțiunea naționalistă	1:50
Dostojewsky: Amintiri din casa morților, roman	1:50
I. C. Apostol: Cuza Vodă și reforma sa... ”	0:60
R. Rosetti: Razna, note de călătorie	3—
M. Sadoveanu: Un instigator, novele	1:30
St. O. Iosif: Cântece	2—
Speranța: Teatru de familie, 12 piese	2—
Hai să râdem: almanah de glume	1—
Ion Ciocârlan: Traiul nostru	1:50
G. Rotică: Poezii	2—
Murnu: Contimporanii nostri, 48 caricaturi	4—
Cathrein: Concepția catolică despre lume, I ”	2—
” ” ” ” ” II ”	1:80

Se pot comandă la „*Librăria Națională*”, S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani.

Depozit românesc

de

PIANE ȘI ARMONIURI
în Sibiiu, str. Cîsnădiei 7.

Piane și pianine din cele mai bune fabrici din Austria și Germania, în nuc mat sau poleit, în lemn negru, mahagon, palisandru verificabil, construcțiune modernă, cadru pancerat, agrafe, moderator etc., — se pot cumpără cu preț foarte favorabil în depozitul meu. Transportul și pachetarea sunt gratuite. Școalele, reuniunile de cântări și alte instituții culturale primesc favor special.

Armoniuri de școală
bune și solid lucrate.

Rog sprijinul onoratului public român.

Cu distincă stimă

TIMOTEI POPOVICI,
profesor de muzică

Sibiiu—Nagyszeben
Strada Cîsnădiei 7.

GOSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

* * *

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

CĂSNICIA LUI LUDOVIC PETRESCU

de ION AGÂRBICEAN

- 10 -

Ludovic venise acasă în ziua aceea frânt de oboseală și palid. Pornirea dușmănoasă din el care-i ridică valoarea banului la proporții tot mai mari, nu-i dăduse pace toată ziua. Dacă Lucia va lua parte la concert îi vor trebui toalete noi, îi vor trebui o mulțime de nimicuri. Și el făcea socoteli, adună în cap, subtrăgea, puneă de-o parte, lua și rezervă asta, și așa l-a fiert dușmanul toată ziua.

„Au fost aici amândoi prietini tăi, și Banciu și Prodan. A trebuit să le promit. Dar Prodan acela e nesuferit. Dacă poți te-ai ruga mult să nu-i mai dai prilej să vină pe la noi“, zise Lucia, punându-și în cutie violina.

„Prodan nesuferit?“ își zise Ludovic. El pe acesta îl credeă cel mai periculos pentru femei dintre câți prietini aveă. Prodan nesuferit? Și pentru cuvântul acesta Ludovic își uită tot chinul de peste zi, și eră gata iar la orice jertfă pentru Lucia.

— Ai făcut foarte bine Lucio, zise el tare. Ai să te mai distrezi. De-aici încolo pe-afară e tot mai trist și mai pustiu. Iar eu cu slujba mea, trebuie să lipsesc mereu. Ai făcut foarte bine.

— Asta încă nu se știe, zise Lucia. Dar cece trebuie să-ți comunic numai decât e, că cel puțin două săptămâni va trebui să iau lecții la vr'un profesor de muzică. Cu știința care-o am eu numai, nu cutez să cânt înaintea publicului. Cred că în două săptămâni o să mă ciselez puțin.

— Eu n-am decât să mă bucur de hotărârea ta, zise Ludovic, deși eu nu știu ce-ai mai putea învăța.

— Se 'nțelege că tu nu poți să ști. Dar, Ludovic, eu aproape tot ce am învățat, e din diligență privată. Sunt multe ascunzișuri, mai ales în scrierea notelor, pe cari nesmintit trebuie să le cunosc“.

Și Lucia vorbi sincer. Simția într'adevăr lipsă de puțină instrucție. Astfel până a nu se începe probele pentru concertul dela Crăciun, Lucia luă lecții dela un profesor neamț, mărunțel, a cărui barbă încărunită, ascuțită, și frunte încrețită îi da înfățișare de țap. Îl aflase Ludovic, și îl aduse în triumf.

Lucia învăță ușor. De câteori prindea cu ușurință o cunoștință nouă, neamțul clipea din ochi și șisăia încet printre dinții rari și lungi: ș-ș-ș-ș-ș-ș. Pe urmă făcea: „Gut“, lipindu-și barba ascuțită de piept. Lucia se însenină de câteori intră neamțul în casă. Se gândea înainte la șisăitul lui, și de multeori trebuia să-și stăpânească râsul.

Încă în restimpul cât luă lecții dela profesorul acesta mic și slab, care se ascundea totdeauna la plecare în paltonul de iarnă încât numai ochii și vârful nasului i se mai vedeă, Lucia începù să se ocupe cu patimă de nouele ei toalete, și de toată îmbrăcămintea de iarnă. Ludovic o însotea pe la prăvăliile de modă, plătă, se îngrijea să-și lase adresa corectă unde să fie dus târgășul, și nu se mai gândea în momentele acestea la valoarea banului. Numai la urmă când Lucia aveă acum tot ce-i trebuia băgase de samă, într'o zi la farmacie, că nu mai are nici o avere afară de leafa lui. Iar de plată mai aveă 500 de coroane. Întăia senzație a fost uluitoare, Ludovic simți cum se face tot mai mic, tot mai mic, îi părea că n-a mai rămas din el decât ochii și fruntea. Dar în clipa următoare îi veni în minte dl Karl Schuster care i-a fost totdeauna binevoitor.

Acum însă nu se gândea cu bunăvoință la sas, se gândea cu răutate, îl simțea ca pe un dușman. Pornirile lui de om avar se ridicară puternice, pline de cruzime din spelunca unde stătuseră ascunse. În unele clipe când îl vedeă pe sas învărtindu-se în jurul lui, îi veniau gânduri nebune: să-l prindă de gât și să-l sugrume. Ah! cât ar fi el de fericit să fie proprietarul „Leului de aur“.

Sufletul lui Ludovic, văzându-se pe marginea prăpastiei se umplù de răutate și de ură. Slăbiă văzând cu ochii, și fața lui se făcea tot mai pământie. Într'o zi, cum așteptă în farmacie îi fulgeră prin cap un gând luminos, șeful e pătimaș pe jocul de cărți. Da! De câteori nu l-a invitat pe Ludovic la o partie. Și el n-a primit!

Și din ziua aceea, spre marea bucurie a sasului, Ludovic începù să joace cărți cu înfrigorare. În sara cea dintâi câștigă dela dl Schuster trei mii de coroane.

„Dumneata ai noroc în toate, zise apotecarul binevoitor. Dar banii nu îi dădù.

— Eu îți fac o propunere domnule Petrescu. Să

jucăm, de-aici încolo, la dumneata. Doamna Lucia ne va cânta din când în când din violină, vom putea bea un pahar de vin.

— Foarte bine, domnule Schuster. Primesc cu bucurie“, zise Ludovic cu fața strălucitoare de fericire.

Și astfel, din sara următoare, spre marea mirare a Luciei, dl Karl îi intră, gâfâind de osteneală, în casă.

Se aducea vin, și cei doi jucau cu patimă, cu furie. Apotecarul nu-și putea nici cum închipui norocul lui Ludovic. Asistentul îl cinstea mereu cu vin, și ipopotamul se moleșea în grabă. Ochii lui Ludovic se aprindeau tot mai mult, setea aurului făcea să-i vâjăie mereu capul.

Dar sasul avea o mângăere aici în casa lui Ludovic pe care n-ar fi schimbat-o cu toată averea lui. Apropierea Luciei, ca un fulg, ca o părere, îi deveni încurând cea mai mare fericire a vieții, de care nu se mai putea lipsi. După ce se amețea de vin, îi veniau gânduri ciudate: să-i facă o cinste, să-i dea toată bogăția sa pentru un cântec de vioară. În clipe de-acestea, destul de dese, ochii lui mici se umeziau, și adeseori Karl Schuster plângea.

Atunci Ludovic îi făcea un semn din ochiu nevestei. „S-a îmbătat“ spuneă semnul acesta.

Dar Lucia îi privea pe amândoi c-o groază tot mai mare. Foarte rari erau zilele când ea se îndură să cânte ceva din violină. Sasul se simțea nenorocit când Lucia nu-i ascultă rugarea. Dar Ludovic, nu vedea decât cărțile de joc. Jucau cu sume mari, dar câștigul și datoriile și le însemnă fiecare. Bani nu se puneau pe masă. Lucia le spuse foarte hotărât că asta n-o poate suferi.

Asistentul câștigă mereu, și ardea de nerăbdare să-și iee odată banii. Dar dl Schuster amână de pe-o zi pe alta. Pe Ludovic însă începură să-l strângă creditorii cu ușa, și atunci aruncă priviri de ucigaș șefului.

Într-o sară când Ludovic se pregătea de plecare, șeful îi puse mâna pe umăr, o mână grea, enormă, care avea ceva miros de descompunere par'că. De când se căsătorise Ludovic, ei vorbeau nemțește.

„Domnule Petrescu, începù șeful, ar fi vremea, cred, să-ți plătesc.

— Ai face foarte bine, domnule Schuster. Am o groază de datorii.

— Și bani?

— Nimic!

— Hm, făcù sasul, dumneata ai cheltuit într'adevăr foarte mult. Dar eu n-o să-ți dau bani. Eu vreau să-ți fac o propunere. Primești să fi companistul meu la „Leul de aur“?

Datoria sasului trecea de cincisprezece mii de coroane, dar farmacia „La leul de aur“ avea un preț înșutit cel puțin.

„Glumești de sigur, domnule Schuster, șueră încet Ludovic, palid ca un mort.

— Nu glumesc, prietino. Spunându-ți drept nici n-aș putea să-ți plătesc deodată atâția bani. Cine are

copii, înșamnă a fi un om despoiat. Primești dar?“ întrebă sasul lăsându-se pe un scaun.

Sufletul lui Ludovic se împuțină, dispărù par'că dintr'însul, și nu s-ar fi simțit umilit, dacă aplecându-se, i-ar fi sărutat mâna grasă și umflată a sasului.

„Cine n-ar primi o avere, domnule Schuster?, întrebă el cu ochii scânteietori. Dar ce vor zice erezii dumnitale?“

Apotecarul făcù un gest c'un deget gros.

„Deci de azi împărțim venitele pe jumătate“, zise șeful cu ochii împăingeniți.

Ludovic își simți ochii umezi.

„N'am pe sama cui să mai strâng, dle Petrescu. Copiii mi-s așezați, iar eu n'am să trăiesc o lume, a-dause șeful.

Dar din ceasul acela dl Karl Schuster avù o mulțime de neplăceri, de certe cu cei doi copii ai săi. Cu cât se certau mai mult, cu atâta îi deveniau mai străini.

Lui Ludovic i se părù nesfârșit de lung drumul până acasă. Intră ca o furtună, ca și când l-ar fi adus cineva în triumf

Lucia-l privi speriată:

„Dar ce-ai pățit, pentru Dumnezeu?“ îl întrebă.

Însă Ludovic în loc să răspundă o îmbrățișă cu patimă, o sărută pe gură, lăsându-i pe buze o amărală ca de venin.

„Închipeie-ți Lucio, dl Karl Schuster m-a luat companist. Da, m-a luat companist“.

Lucia nu putù spune o singură vorbă. Fiorii disgestului îi pătruseră toate fibrele trupului, cu o vehementă ca niciodată până acum. Își duse repede batista la gură și-și șterse buzele. Ludovic erà atât de orbit de fericirea ce-i căzuse din bun senin, încât nu văzù nimic.

„Și ce-i într'asta că te-a făcut părtaș?“ întrebă cu silă Lucia. Ea în timpul din urmă nu se mai interesă de cheltueli. Nu le mai ținea sama. Nu știă că libelul lui Ludovic e deșert, și că mai are nesolviți, pentru toaletele ei, cincisute de coroane. Dar chiar să fi știut, acum după sărutul acela brutal, scârbos, nu i-ar fi păsat nimic.

„Ce-i într'asta? răspunse înflăcărat Ludovic. D'apoi draga mea a fi companist la „Leul de aur“ înșamnă a avea un venit anual de cel puțin douăsprezece mii de coroane, cari nouă ne sunt tocmai binevenite, când eu nu mai am nici un ban. Da, Lucio, acum îndrăznesc să-ți spun: tot capitalul meu s-a dus, și mai am încă și nesolvite cincisute de coroane.

— De, tu ai noroc la bani“ zise Lucia care rămase toată sara copleșită de tristeță. Dar fericirea lui Ludovic erà așa de mare, încât nu băgă de samă reaua dispoziție a Luciei.

Lucia și în cursul zilei acesteia fusese cercată de tristeță. Croitoreasa îi aduse o haină care i se potrivea minunat, dar Lucia îi află o mulțime de scăderi. Fata o privi mirată, și-i declară că nu mai are ce drege la ea, că haina e ireproșabilă, și că, dacă nu o ține sunt zece femei cari o primesc cu brațele deschise. Lucia

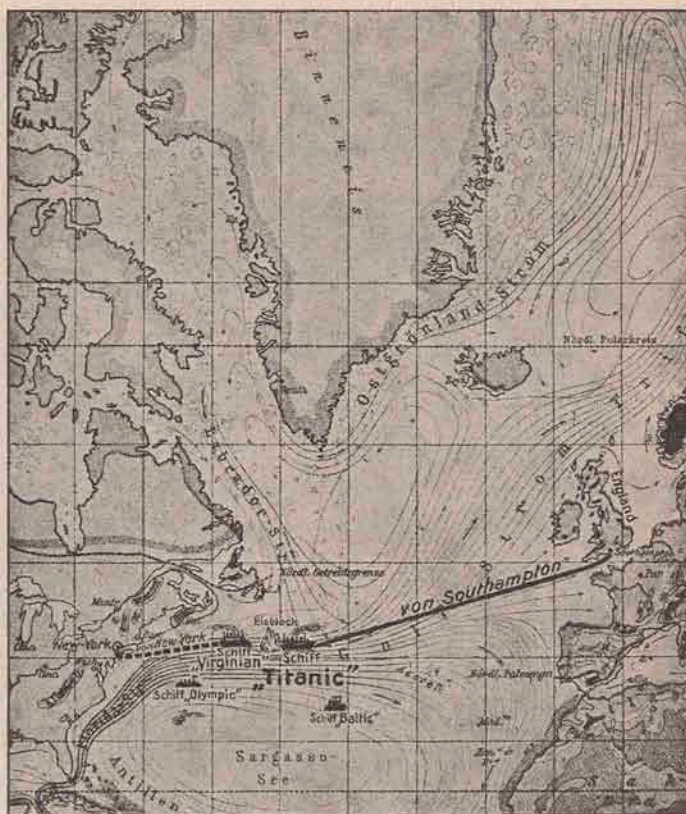
o puse deoparte și, după ce eși croitoreasa, o probă din nou singură. Dar nu se simțea bine în ea. Hotărât, trebuie să aibă multe greșeli. Cu cât privia însă mai mult în cristalul oglinzii se convingea tot mai tare că nu-i lipsește nimic toaletei, c-avuse dreptate croitoreasa. Atunci, pentru ce nu se simte bine îmbrăcată în ea? Unde-i deliciul care-o cuprindea decâteori îmbrăcase o haină nouă până acum? Unde-i dorința ca să ese numai decât cu ea în lume, să fie admirată, să-și mărească fericirea? Lucia se observă cu luareaminte și nu mai descoperia nimic în ea din toate acestea. Și numai într'un târziu, după ce șeză vreme îndelungată într'un fotoliu gândindu-se adânc, simți ca o durere potolită în suflet, că fericirea ei nu stă în toalete oricât de frumoase și oricât de scumpe. Și cunoscă că singur acest simțământ nou o făcă să nu-i placă haina, să vadă o mulțime de greșuri în ea. Și-i pără rău, că a năcăjit pe sărmana croitoreasă.

Totuș ziua aceea întregă o urmări o umbră de tristeță. Avea senzația c-a cetit undeva despre un conduct funebral, care se strecură încet pe-o stradă largă, departe în alte țări, și că vede preoții și cântăreții cum mișcă buzele. Dar cântecele lor nu se auziau.

Acasă zilele se făcură tot mai grele pentru Lucia. Șeful veniă regulat, aproape în fiecare sară, și Lucia simțiă un disgust tot mai adânc pentru cei doi oameni, cari își sorbeau vinul și băteau cărțile, învăluindu-se în fumul de tutun. În scurtă vreme Lucia începă să urască aceste camere frumos mobilate. Din zi în zi aveau tot mai puțin preț mobilele scumpe, pe cari le adoră odată. Rămânea ceasuri întregi nemișcată într'un colț al divanului, cu gândul dus departe. În sufletul ei se coborau întâiele adevărate înduioșeri. Și, oricât disprețuia în astfel de restimpuri pe Ludovic și pe Schuster, mai mult se disprețuia pe sine. Gândul c-a putut trăi atâta vreme, cu asistentul, care-i eră din zi în zi tot mai străin, o umileă adânc. Și acum cercă să înțeleagă învoirea ei la căsătoria aceasta. Și-i pără că vede o altă femeie care s-a întâlnit cu omul acesta chel și sec ca un lemn, că nu ea a intrat în locuința lui să-l înduplece pentru a-i cumpără acel frumos giuvaer, ci o străină. Da, o străină vrednică de milă, vrednică de dispreț!

Ea cercă uneori să se bucure de luxul ce-o înconjură. Însă biata ei închipuire nu mai aveă aripi. Ea simțiă că Ludovic îi nenorocise viața. Dar nu s'a căsătorit de bunăvoie cu el? Nu s-a bucurat că 'n urmă va scăpa de sărăcie? Nu ș-a zis de-atâtea ori că, a trăi în bunăstare e singura fericire în viață? La întrebările acestea Lucia simțiă remușcări amare, și un fel de descurajare adâncă. Descurajarea aceea îi veniă din convingerea că neînțelegând viața, nepricepând ce-i fericirea, s-a acățat de cea dintâiu strălucire a ei, care, iată, e cea din urmă. În Lucia Firu abia acum se trezise femeia setoasă de viață, de iubire.

Repetițiile pentru concert se începuseră demult. În toată sara veniă Nicolae Banciu s-o conducă. Ludovic eră mereu ocupat cu farmacia.

Harta liniei pe care a percurs-o vaporul Titanic și locul ciocnirii cu muntele de gheață — după un desen german.

Cesurile petrecute la repetiții, erau singura ei mângâiere în aceste zile pustii și grele. Ea fu bine primită, numai câteva doamne mai mari o priviau peste umăr. Dar dirigentul de cor, aranjatorii concertului o încărcău cu laude în fiecare sară. Lucia, din când în când, priviă mai cu băgare de samă pe cutare tinăr. Dar nu descoperea în ei nimic deosebit, și se întorcea c-o adâncă tristeță în suflet acasă, unde Ludovic și Schuster jucau cărți de multeori până la miezul nopții. Și se culcă c'un disgust tot mai greu în suflet.

— urmează —

○○○

Posthumus

— Cartea III: Arta —

Arhitectura

Leagă-ți aripile vremii și avântă-te 'n trecut
Desbrăcat de legea care te înlănțuie de lut;
La epocile din salba vremii care le-a 'nșirat
Rând pe rând și fiecare îți va spune-adevărat —
O să-ți pună subț privire toată arta ce-a murit
Artă, care niciodată ochiul tău n-a 'ntrezărit!
Evol mediu în stil gotic, stil roman cu arc nefrânt,
Stil grecesc pe arc cu chipul luptătorului înfrânt,
Pyamide egiptene, nesfârșitul Babilon,
Temple negre-asiriene, temple albe 'n Ierichon,
Octaedre indiene împietrite pe arcade
Din a căror afunzime sar izvoarele 'n cascade,
Cerule însuș cu lumina aruncat pe bolți de aur,
Lei de piatră străji la poartă, sfynxi cu aripi de balaur...

Ce minuni fără de număr și ce număr necifrat
 De minuni perit subț valul vremii care le-a 'ngropat.
 Azi ruinele puține plâng apusa strălucire
 Vântul aue sinistru într'un dor de rezidire,
 Crește vâscul ce 'nverzește rămășița zi cu zi,
 Omul plânge pustiirea, făr' s-o poată auzi.
 Ci gândirea, tuturora câtor trec prin fața lumii
 Subjugată și stăpână-i! Dela stropul mic al spumii
 Pân' la muntele ce-și svârle capu 'n pânzele de nori,
 Dela firul de țărână pân' la stele și la sori,
 Dela inima pustie pân' la 'ntregul univers,
 Dela cea dintâi noțiune pân' la proză și la vers —
 E gândirea cum la roată este osia, și iară
 Cum o cârmă necesită lumile de din afară.
 Ai văzut atâtea 'n lume încât nu cred să existe
 Un album, ce să cuprindă calea vieții tale triste,
 Însă poate niciodată nu ai stat înmărmurit
 Înaintea minții tale; poate n'ai întrezărit
 Că materia culeasă cu atâta alergare
 Ar putea să se zidească într'un templu cât de mare.
 Nu ți-a dat prin gând vreodată, c'ai putea zidi un turn
 Ca să-și clatine frontonul între Foebe și Saturn,
 C'ai putea să-i pui de bază țărna ta rătăcitoare
 Și din suflet să-i faci schele, schele nalte, suitoare,
 Și din fiecare germen de gândire, cărămidă.
 E ridicol craiul Kekrops înhumat în piramidă
 Lângă ce-ai putea tu însuți să zidești aici pe glob!
 Ia voința și gândirea, ia din suflet bob cu bob
 Toate patimile-acelea care tind să lași ceva;
 Pune-le o temelie întărită undeva
 Și pe urma ta, popoare, mii de veacuri vor sui
 Toate gândurile tale și cu drag le vor zidi.
 Ai putea din mici imbolduri ori și când concretiză
 Feeria minții tale, ai putea eterniză
 Amintirea pe întinsul lumii voastre schimbătoare
 În vesmântul cel mai trainic pentru pietre lucitoare
 Și cristalul, cât de mare — cât de mic, va străluci,
 Va fi operă eternă... Nu cristalul mare, ci
 Tăetura, ce artistul într'o cerere firească
 A putut cu multă trudă într'un chip s-o zămislească,
 Asta-i lucrul ce rămâne și e vrednic de mărit!
 Cum o floare pe-o câmpie într'un dor nețărnut
 De lumină, să îndreaptă cu corola cătră soare;
 Cum un val setos de altul se aruncă în vârtoare,
 Cum pe lume peste veacuri înfloriră mari cetăți,
 Va 'nflori cetatea-ți mândră, fără ca să mai arăți
 Într'un fel să se 'nțeleagă planul bine chibzuit
 Ce din leagăn pân' la moarte le-a supus la ispășit.
 Toate dorurile tale s'or preface în coloane,
 Dorurile tale toate în arcade și frontoane,
 Toate lacrimile tale vor servi la tenciuială
 Pe când aurul gândirii s-o preface în spoială.

Ion Al-George.

INSEMNĂRI ÎN VÂNT

Cât de mult mi-au fost dragi scrisorile n-o pot spune de loc, toate rândurile acestea și nime din întreaga lume, nici chiar cel mai de aproape prietin al meu! De aceea poate în biblioteca mea una din despărțituri îi hărăzită acestor scrisori cari escund atâtea taine, legate delicat cu panglici colorate felurit în mii de ape lucitoare; de aceea poate le răscolesc neconținut, totdeauna cu acelaș dor de a receti scrisori vechi, de a pipăi lucruri de demult, uitate poate pentru alții, dar care pe mine mă 'nveselesc, mă fac să mai re-trăiesc odată mai mult, clipele de odinioară, totdeauna cu aceeaș înfiorare tăcută pe care o simțeam atunci când le primiam, când le-am avut pentru prima dată...

Mi-au plăcut toate ale mele, pentru că erau ale mele, pentru că purtau în ele de nenumărate ori numele meu, purtau cuvinte ce 'mi erau atunci dragi; mi-au plăcut și ale altora, pentru că din ele cunoșteam povești multe și prin ele mi le reaminteam pe ale mele, și mă înduioșam atunci până la lacrimi.

Pe toate le răsfoiesc acum după atâția ani, plin de emoții, cu mulțumire sufletească, în tăcerea odăiții mele...

* * *

Zilele trecute, un prietin din pușinii care-i am, mi-a încredințat un pachetel legat c-o fundă de-un albastru pol, simbolul „neuitării veșnice“. Mi-a încredințat sfios taina inimii sale, legată de acel pachetel cu scrisori: o poemă simplă ca toate celelalte, o poemă de iubire nevinovată, poate cea dintâiu, cu puterea și jertfa pe care ți-o dă anii înflăcărați ai tinereții. Mi-a încredințat taina inimii sale, într'un amurg posomorât de iarnă tristă, rece, fără de tradiționalul omăt nepătat și proaspăt. Mi-a încredințat-o la gura sobei, la lumina flăcărilor jucătoare pe pereții sgrunțuroși și albi, văruiți de curând, cu graiul tremurat, ca picurul unui isvoraș de munte în lumina soarelui de vară...

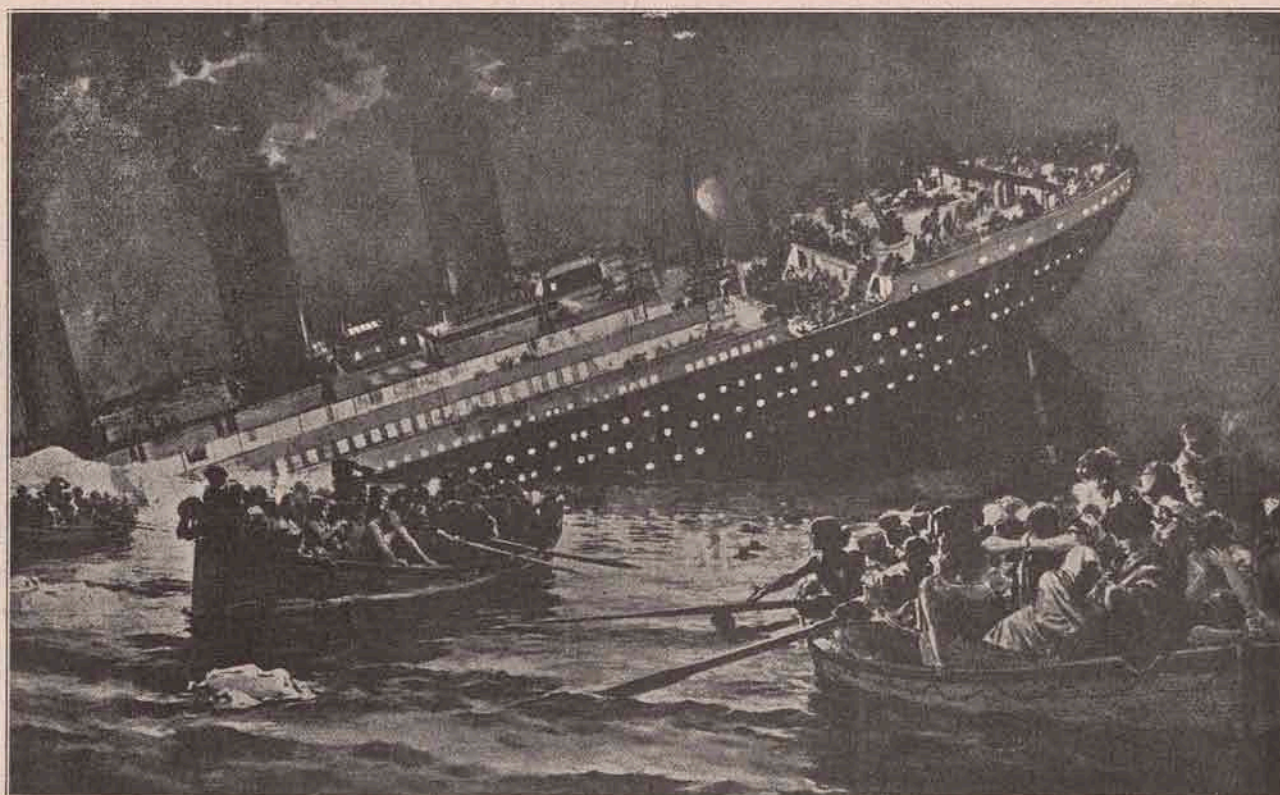
Când am plecat dela el, m-am dus răpit de visuri, de amintiri duioase, de-adreptul în odăița mea, în odăița mea de gânduri. Înfrigurat, am intrat în căldura lenevitoare a odăiții și am aprins tăcut, lampa de pe masa de lucru.

Lumina vie, a umplut deodată cuprinsul odăii, toate colțurile cele mai dorite ale ei, și la prima vedere m-am crezut o clipă în altă odaie streină, streină ca și ființa mea întreagă de tot ce mă 'ncunjoară.

Și în seara aceea de iarnă, am stat o vreme îndelungă și-am sorbit cu nesaț rândurile pline de iubire, cu scrisul acela mărunț și aplecat, în timp ce afară se pornise așa deodată un vânt năvalnic-jelui-tor ce trecea cu înfiorări simțite, pe la geamurile ferestrii, sguindu-le cu tărie.

*

Am recetit scrisorile „ei“, prietene, de nenumărate ori. Și, dacă nu mă 'nșel le știu așa de bine că ți li-ași putea spune pe dinafară. Mi-au rămas așa de

Cufundarea vaporului Titanic, desemnată după informațiile date de martorii oculari, pe cari i-a mântuit vaporul Carpathia. În clipa cufundării o groază de nedescris a cuprins pe cei peste 1500 călători, dintre cari unii înnebuniseră, și singur căpitanul Smith cu ofițerii săi și-au păstrat sângele rece. În clipele înspăimântătoare a peirei, muzica a intonat: „La tine mergem Doămne!”

bine în minte că nu știu ce-ar putea să le împrăstie!... Și scrisorile aceste ce poartă urmele depărtării, ale străinătății dureroase, au avut darul să răscolească în inima mea îndurerată un șirag neînchipuit de lung de amintiri, din trecutul îndepărtat.

O! amintirile îmi sunt singurile mele tovarășe, ele îmi țin de urât, ele mă mângăie în durere. De aceea, m-am încunjurat de tot ce 'mi poate trezi pe aceste dragi tovarășe. Așa că tot ce mă 'nconjoară, în odăița mea, îmi vorbește de câte ceva. De toate mă leagă o amintire, una mai dulce și mai dragă decât alta...

O carte cu o iscălitură grăbită, îmi reamintește momente de dulceață sau de durere; urmele unei îndoitori a unei foi de carte, mi-amintește de visuri întregi, de meditații cucernice, pe care le-am avut după cetire. Până și de panglica ce 'mi folosește la cărți, până și de aceea mă leagă o amintire dulce: pe ea au trecut mâni catifelate, a trăit o vreme în mireazma caldă, în răsufnul parfumat al unei copile îmbujorate.

De tot, de tot ce mă 'nconjoară se leagă amintiri, momente întregi din viața mea. Și pentru toate lucrurile acestea vechi, dat tot nouă pentru mine, am o iubire, ca aceea a unui părinte bun pentru copiii săi, — le înconjoară și pe ele cu toată dragostea mea, cu fărâma aceea de dragoste ce mi-a rămas. Și nu știu iarăș ce-aș face dacă vre-un lucru din cele ce mă 'nconjoară ar pieri într'una din zile!...

Pe masa mea, în fața fotografiei celei ce mi-a fost odinioară mai dragă ca toate celelalte, i-am cetit scrisorile „ei”, prietene, și de mă crezi, le-am și a-

cuma răspândite în față, în colorile lor isbitoare, tradiționalele colorii la scrisorile de iubire!...

Și e tăcere pretutindeni! Doar în cămin focul mai joacă încă, sglobiu, nepăsător de toate celea, într-un cântec lin adormitor; afară-i frig și eu visez, scrisorile „ei” mi-au trezit doar un șirag neîntrecut de amintiri duiosă din trecutu-mi sdruncinat... Dar oricât de sdruncinat a fost, nu știu cât aș da să le mai retrăiesc odată măcar, cu aceiaș puțință pe care ți-o dă visurile și iluziile tinereții! Oh! crede-mă, prietene, mi-i dor ca niciodată de vremile de altă dată! Uite, par-că după cetirea scrisorilor ce mi le-ai dat, m-a apucat o poftă nebună de iubire curată, de zburdălnicii copilărești, o poftă nebună ca și-altădată să deschid și eu cutia mea din bibliotecă, în care am îngrămădite ani de ani poeme întregi de iubire: scrisori nenumărate, fotografii, panglici, flori uscate...

Și-am început să le răscolesc, și le recetesc grăbit ca omul ce le cunoaște, ce le-a trăit, ce umblă pe drumuri pe care a mai umblat, pe unde orice colț îi e cunoscut și îi trezește amintiri... Iacă-tă coala o panglică, legată 'n fundă, cu un ac de cap; iacă-tă o ramură de brad, o roză ruginită, și toate îmi trec prin mâinile tremurânde, una după alta... Nu știu cât le voi fi răscolit, acuma iacă-tă-le lângă mine, în vecinătatea a lor tale, mi-le dovedește mireazma aceea de aier închis, de lucruri vechi, de flori presate...

Și-au început, cum stam așa, să vină amintirile una după alta, ca niște mosafiri sfioși ce 'mi bat discret la ușe și 'mi cer îngăduirea, să între în tăcerea

odăiții cu portretele oamenilor mari, ce privesc gânditori și tăcuți din ramele lor aurite, ca niște mosa-firi ce nu i-am văzut de mult, și pe care îi dorim și-i adăstăm cu respirația oprită par'că la cea dintâiu bă-taie în ușe...

Mi-s dragi scrisorile voastre, îmi sunteți dragi și voi amândoi: tu acolo în țară, alergând spre atin-gerea idealului tău îndepărtat și ea acolo, în țară străină muncind spre desăvârșirea datoriei sale... Îmi sunteți dragi, pentru că prin voi retrăesc viața mea de altă dată; prin iubirea voastră mi-le reamintesc pe toate ale mele, din cea mai fragedă vârstă, visu-rile mele zădarnice, iluziile mele niciodată realizabile și cu asta îmi sunt ochii înlăcrimați, apoi un plâns, un plâns curgător ce simt că 'mi face bine, mă liniș-tește și mă pune pe visare cu ochii deschiși.

Și câte nu poți visă așa, într-o adâncă medita-ție, după ce-ai cetit scrisori de iubire, în seri de iarnă, când îți cântă focul în cămin, când vântul jeluitor îți trece pe la ferestrele înflorate...

Vezi, tu prietene, numai în clipe de acestea îmi place să stau închis, uitat de toți, până și de mine. Vieța mea întreagă de până aci n-a fost decât o du-rere continuă, o suferință ucigătoare și doar în încă-perea odăii mele mă simt câteodată bine...

De multe ori uite, rămân așa cu privirile ținute în peretele din față, încărcat cu chipurile oamenilor mari, cu aruncăturile măiestre de penel ale nemu-ritorului Grigorescu și mă simt apoi așa dus departe, urcat în sus, departe de pământul acesta, cu gândurile săvârșite, ca după moartea cuiva care mi-a fost drag. În încăperea odăiții mele dragă, în mireazma lucruri-lor vechi, în mijlocul tăcutelor portrete de pe perete, mă simt uneori strein, ca și pe stradă, ca și în sa-loanele pline de lumină, în lungul cărora curge ca un fluviu năvalnic mulțimea invitaților în haine scumpe, cu diamante înfipte 'n părul gătit în bucle măiestru așezate, în cântările abia simțite ale violoniștilor iscu-siți. Iar eu mă simt ca și acolo: stingher, strein, ne-înțeles ca și-aici în odăița mea, unde mă știu bine că-s stăpân, stăpânul deplin al cărților înșiruite în re-gulă în încăperea bibliotecarului bătrân de nuc, al portretelor și tablourilor din perete, al tuturor mărun-țișurilor ce 'mi umplu odaia, printre vrafurile de hâr-tie, al tuturor lucrurilor ce le cuprinde cei patru pe-reți galbeni ca și chipul unui mort...

Și 'n tăcerea asta, din călătoria mea îndepărtată, care nu durează mult, mă 'ntorc din nou și am apoi clipe de voință mare, de putere neînchipuită, o dra-goste nespūsă pentru lucrurile mele, pentru odăița mea întreagă.

Aș vrea atunci multe. Aș vrea să muncesc mult, să scriu lucrări monumentale, să fiu glorificat, să-mi aud numele, numai al meu, rostit de toate bu-zele; ca vitrinele librăriilor să fie ocupate numai de lucrările mele și, peste tot să nu întâlnesc decât zâm-bete, mișcări de mâni care să-mi dovedească că ar fi fericite să mi-le strângă pe ale mele. Și atunci femeea

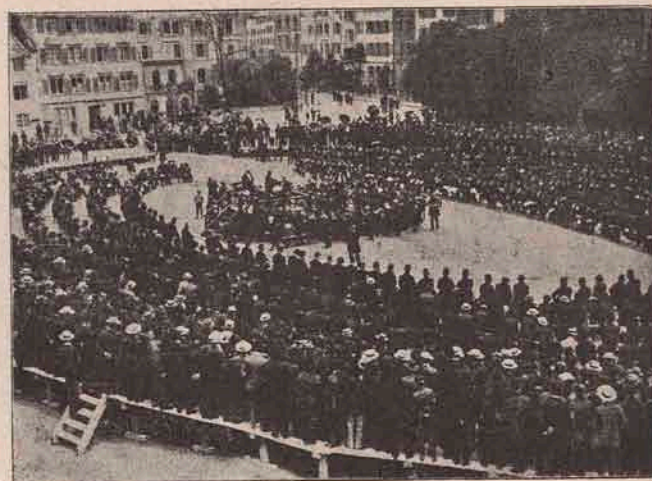
aceea pe care am iubit-o mai mult ca pe toate cele-lalte, să se reîntoarcă rușinată, pocăită la picioarele mele, aci la masa mea să-mi ceară iertare, să mă privească 'ndrăgostită ca și-altădată, iar eu să mă pierd amețit, covârșit de glorie, de aplauze, de zâmbete, de iubire, să mă pierd în întunecimea ochilor ei, s-o simt din nou în brațele mele tremurânde ca 'n vremile de altădată.

O! câtă forță de muncă nu-mi dau clipele acestea! Dar pentru cine toate astea? Pentru o clipă de ferici-re, pe câtă vreme viața mea, a tuturor, nu-i decât o frunză 'n pomul lumii, pe care cel dintâiu vânt al toamnei o asvârle disprețuitor în cântul lui fune-bru?!... Pentru cine atunci toate astea? Pentru iubita mea? Pentru scurtele clipe de înălțare sufletească?! O! Nu! Nu!...

Ce de egoizm!... Ce vanitate!... Sunt însă numai gânduri trecătoare, gânduri de câteva clipe, gândurile unui om ciudat, neînțeles...

Și-atunci din nou mă simt îndurerat, din nou mă simt singur, pustiit și rușinat de gândurile mele. Și în îndurerarea aceasta îmi răsare ca niciodată, mai lămurită icoana aceluia ce-a fost odată, de demult, Oscar Wilde. Ce i-au fost statuetele 'n viață fiind, lau-dele și toate sărbătorile în cinstea lui? Ce i-au folosit toate, când lumea aceasta, pretentioasa aceasta de lume, aleargă veșnic după noutăți, după emoții nouă, — l-a părăsit în viață în cele din urmă, lăsându-l pribeag pe mahalalele Parisului sgomotos, cerșindu-și hrana și vestmintele ca apoi să moară după doi ani de întunecată închisoare, să moară fără măcar o că-mășă pe el? Ce i-au folosit toate onorurile în viață, când cele din urmă clipe i-au fost triste, îndurerate și pline de lipsuri? Și-acuma i se ridică osanale, din nou osanale. Ce-i mai folosesc acestea? Le mai aude el?...

Mă uit de mulțori în preajma mea și văd pre-tutindeni atâta prefăcătorie. Până și în cele mai apro-

Un parlament în liber. În unele din cele 22 cantoane ale Svițerei, treburile de obște le hotărăște întreg poporul și pentru asta se ține în fiecare an la sfârșitul lui Aprilie o adunare, un fel de parlament al respectivului canton. Arătăm aci parlamentul din cantonul Glarus din anul acesta. La consfătuirea aceasta poate vorbi fiecare locuitor al cantonului.

piate ființe ce mă 'nconjoară, lămuresc cele mai perfide taine și toate mă indispun, mă scârbesc de totul, mă fac și mai mult să mă refugiez în odăița mea singuratecă, să stau și mai mult în tovărășia neclintiiților mei tovarăși, ce se 'nșiruire cu privirile gânditoare, de-alungul peretelui din față...

Cineva mi-a spus că-s o ființă curioasă, un *altcineva*, că-s nebun curat. Da, o cred și eu, nici nu pot fi socotit altfel, și de aceea nici n-am căutat să-i conving de contrariul. Pentru tine poate, pentru altul, pentru acel *cineva*, pentru toți ceilalți ce nu mă pricep, ce nu mă cunosc bine, și care trăiesc în sfera năbușitoare a materialismului și prozaismului, da, sunt curios, sunt în sfârșit și nebun...

M-ați văzut adeseori alergând în neștire par'că, după un cârd de copile răzătoare în plină vară, de copile cu rochițe scurte, cu păr lăsat pe spate, iar după mine altul și altul, și veșnicul umblat l-ați socotit unii de nestatornicie în sentimente, de curiozitate, de nebunie și mai știu eu de ce. Adevărat, sunt un om pasionat, gânditor și ciudat în senzul în care îl înțeleg eu, un om care mă pierde în visări nebune din fiecă lucră, încât nimic din mijlocul vostru nu mă pasionează, nu mă farmecă, nu-mi mai aduce zâmbetul pe buzele mele ofilite. Mă atrage natura și odăița mea singuratecă, cum atrăgea odinioară o copilă cu ochi negri și păr căzând în valuri întunecate pe umerii goi, albi ca marmora. Pe mine mă oprește 'n loc o floare s-o admir, să-i pipăi petalele moi catifelate ca mânele unei copile frumoase, bune, să-i simt mireasma îmbătătoare; mie un lucru, de nimic pentru alții, îmi dă momente de gândire, mă pasionează, mă face să mă uit pe mine însu-mi clipe întregi, acolo lângă el.

Mi-aduc aminte altădată, de mult de tot, cu câtă nerăbdare alergam setos, cu obrajii îmbujorați, după un suflet bun, un suflet visător, după o prietenie neîntinată, desinteresată, așa cum mi-o clădeam eu în tăcerea odăii mele, dar m-am încredințat mai apoi cu durere c'alerg zădarnic, c'alerg după o himeră pe care niciodată nu voi pune mâna, n-o voi avea-o alături de mine să-mi înveselească clipele, să-mi pună flori în fiecă dimineață în păharul bătrânesc de cristal de pe masa mea de lucru, să-mi mângăie părul, și să mă înconjoare cu cele mai copilărești gingășii. M'am încredințat mai apoi iarăș că peste tot nu-i decât o prefăcătorie, o prefăcătorie înjosoare și că acel suflet nu există în lumea asta plină de patimi, de mizerii.

Deaceea, mă retrag totdeauna în odăița mea și trăiesc cu visurile mele, cu moaștele mele trezitoare a altor vremuri ce n'au să se mai reîntoarcă...

C. Georgescu-Muntean.

În noapte

RADU MĂRGEAN

*Nu-i un zvon în tot cuprinsul,
Par'că doarme lumea toată,
Printre nori purtați de vânturi
Urcă luna 'ngândurată.*

*Inima cum bate grabnic
O aud în pept — ca lașii —
Mă 'nfior de pași-mi proprii
Și streini îmi par și pașii.*

*Sub cireșii ninși, în noapte
Stau pierdut în val de vise,
Și tresar, petale-alene
Cum pe frunte cernu-mi-se.*

*În tăcuta, dulcea noapte
Toate sunt ispititoare,
Numai tu lipsești, pe umeri
Să-mi culci capul visătoare.*

O O O

MISTERUL POETULUI

Roman de ANTONIO FOGAZZARO

Trad. din italienește de: D. TOMESCU

— 16 —

XVI.

A doua zi dimineața, eră un soare strălucitor. M-am dus în gară cu un ceas mai de vreme. Abia atunci, plimbându-mă pe piața pustie dintre gară și postă, îmi veni în minte gândul, că se putea întâmpla ca Violet să-și fi schimbat planul, din pricina vreunei piedeci neașteptate. Chinuit de fantazie, îmi imputai că n-am avut prevederea să mă fi dus întâi în Theresienstrasse, să văd dacă ferestrele dedeau vreun semn că familia s-a sculat mai de dimineață. Aș fi vrut să mă reped atunci până acolo; îmi eră teamă însă să nu fie prea târziu, și așa, tot stând mereu la îndoială, îmi fu peste puțină să mă mai duc. Începură să sosească trăsurile, și, din fericire, îngrijorările mele nu fură îndelungate, căci landoul Violetei se ivi din Frauenthor la șase și jumătate.

Trei doamne și un cavaler însoțiau pe miss Yves. Eră așa de palidă! Totuș, zimbea. O văzui coborînd cu greu din trăsură. Îndată ce se dete jos, își aruncă privirile împrejur, ca și cum ar fi căutat pe cineva; fiind mioapă, nu mă putu zări. Apoi, o văzui intrând cu celelalte doamne în sala de clasa doua. Câteva clipe în urmă, intrai și eu.

Tovarășele Violetei râdeau cu cavalerul lor, un bărbat în vârstă, vorbind despre cineva care se făcea

așteptat. Deodată se năpustiră toate spre intrare, afară de Violet. În clipa aceea, eu, care mă plimbam dela un cap la altul al sălii, trecui pe lângă ea în așa fel, încât mă văzû.

N-o salutai, dar îi aruncai o privire plină de înțeles. Ea tresări, mi se părû că-și închide ochii și-și întoarse numai decât capul. În acelaș timp, intră, foarte gălăgios, cu o umbrelă în stânga și cu un băț mare în dreapta, cel care eră așteptat, prietinel meu dela Muzeul germanic.

El nu se sinchisi mult de celelalte doamne care-l sărbătoriau, și merse drept la miss Yves, căreia-i strânse mâna. Violet eră aprinsă la față; ochii ei dulci erau învăluiți într'o lumină neobișnuită. Doctorul Topler șezû alături de ea, iar o tânără bălae din societate esclamă, bătând din palme și răsând: O, vă rog, vă rog, *bitte, bitte*, uitați-vă la Violet! — Miss Yves se înroși și mai mult și făcû o mișcare de neastâmpăr și de dojană; auzii apoi pe Topler, luând asupra-și, în glumă, tot meritul acelor înroșiri. Violet spuse tinerei sale prietene un cuvânt pe care nu-l înțelesei, dar fără îndoială aspru, pentrucă bălăioara luă o mutră foarte mâhnită și tăcură cu toții. Eu mă plimbam mereu, c-o neînchipuită ferbere lăuntrică. Doctorul Topler își ridică ochii, mă recunoscû și veni la mine, salutându-mă în latinește, cu brațele întinse, ca un vechi prietin. Aruncai o privire spre Violet; se uită țintă la noi, palidă de uimire.

Ceilalți, deasemenea, se uitau și ei curioși. Topler mă întrebă dacă merg la Monaco. Îi răspunsei foarte limpede și foarte tare, că nu merg la Monaco, ci la Eichstätt. Urmară exclamațiunile dlui Topler. — Atunci călătorim împreună! — zise el — *Misere cupis abire!* Trebuie să călătorim împreună! — Și-mi spuse că și el merge la Eichstätt, împreună cu alți prietini. Apoi, îmi întoarse spatele, și, răzimat în baston și în umbrelă, alergă șovăind, să dea prietinelor lămuriri asupra mea.

În ziua dinainte, avusesem grija să-mi arăt toată latineasca și toată literatura germană câtă o aveam în în cap, așa încât îmi făcusem dintr'însul un admirator; acum, înțelesei din gesturile sale că istorisiă miss-ei Yves lucruri mari despre mine. Miss Yves aveă o înfățișare ca de ghiată și păreă că-l ascultă cu silă. În clipa plecării, celălalt domn îi oferî brațul, cele trei doamne sau domnișoare porniră împreună, iar Topler ținû să meargă cu mine. Îmi spuse că trebuie neapărat să stau cu el, pentrucă aveă să mă întrebe o mulțime de lucruri despre Italia, unde aveă de gând să se ducă în curând, pentru a treia oară. Însfârșit, iată-mă, fără cea mai mică indiscreție din partea mea, în acelaș vagon cu miss Yves, care, turburată ca și mine, nu-și întorceă deloc fața înspre locul meu. Ne așezarăm cât se poate de îndepărtați unul de altul.

Cele două prietene se priviau zimbînd, apoi se uitau la mine în așa fel, ca și cum ar fi cerut iertare pentru purtarea escentrică a *Schwabului* lor. Îmi ziceau din ochi: Că veți gândi dvoastră de el? Topler însă nu se sinchiseă de loc, și-mi dădeă mereu zor cu întrebări asupra inovațiunilor de edilitate din Roma și

din Florența, asupra restaurărilor din Veneția și asupra muzicii italiene moderne. Îi răspundeam cum puteam, și atunci, se porneă un potop repede de comentarii pline de însuflețire; rînd pe rînd, bucuria și mânia scânteiau în ochii și până și-n părul lui. Băgai de samă însă, că dacă, vorbind de Roma, îi pomeneam de Papa și despre nouăle rîndueli bisericești, amuția numai decât și fugiă de lângă mine. În muzică, eră un anti-wagnerian fanatic și un aprig admirator al vechilor maeștri italieni, mai ales al lui Clementi. La început, vorbiam numai noi doi; mai pe urmă însă, el începû să-și arunce cuvintele în dreapta și în stânga, ca și cum ar fi svârilit niște undițe, smulgând de ici un zimbet, de dincolo o vorbă, încât izbuti să înjghebeze un dialog general. Numai pe Violet nu izbuti s-o smulgă din tăcerea-i adâncă.

Eu nu vorbeam decât pentru ea. Ajunserăm în cele din urmă să vorbim despre toate câte ceva: despre artă, despre natură, despre Italia și despre Germania.

La Violet mă gândeam, când zugrăviam Veneția tinerei bălăioare, dornică de mare, de gondole și de porumbei. Îmi făcea impresia că nu cunoaște iubirea, că nu se gândește niciodată la ea și îi spusei, că liniștea domoală, aspectul ciudat și aerul tihnit al Veneției sunt prielnice pentru sufletele rănite, doritoare să iubească și să uite.

— Atunci Veneția nu e pentru mine — zise ea, întorcându-și spre Violet chipul ei scăpărător de răs, în vreme ce o flacăra alunecă repede pe obrajii acesteia. — Liniște și uitare poți găsi și la Eichstätt, — zise doctorul Topler — și acum se află și-un groaznic pod de fier, cam ca acela pe care l-ați făcut la Veneția. S-au dus Alpii cu civilizația asta. Barbari noi, barbari și voi, barbară toată lumea. — Domnul merge la Eichstätt — adăogă el către ceilalți. — E un italian cu mult mai îndrăsneț decât Cristofor Columb. Vine să descopere Eichstätt.

Toți rămaseră mirați, că un strein dorește să vadă Eichstätt, un ținut așa de pustiu și de trist, după părerea lui Topler, încât până și fluviul Altmühl trece printr'însul încet și posomorât. Poate că zise așa, ca să năcăjiască puțin doamnele, din partea cărora, într'adevăr, porni o energetică protestare.

Pomenii, din întâmplare, numele acelor cunoscuți ai mei din Monaco, dela cari aflasem întâi despre Eichstätt. Doamnele esclamară, bălăioara bătû din palme.

Îmi spuseră că sunt cei mai deaproape și mai dragi prietini ai lor. Topler, în culmea mulțumirii, făcû: ah, ah, ah! Bălăioara nu înțelegeă deloc, cum de Violet nu pare mirată de ciudătenia acestei întâmplări.

Pe când celelalte îmi cereau lămuriri despre una din acele persoane, care atunci se află în Italia, ea începû să întrebe încet pe miss Yves, apoi s-o mângăe și să-i șoptească nu știu ce la ureche, pe semne gingășii și vorbe dulci. Violet, aci tăgăduia din cap, aci zimbiă puțin, aci părea a fi un pic supărată, dar nu vorbiă deloc. Numai doctorul Topler izbuti s-o biruiască. El îi aruncă mereu priviri neliniștite, apoi, când văzû

pe bălăioara vorbindu-i, îngână o întrebare acesteia, la care ea răspunse încet: — Nu, zice că n-are nimic. — Cu toate astea, el nu părù mulțumit.

De aci înainte, trenul ne duceà în zbor de-alungul fluviului Altmühl, printre dealuri împădurite și printre livezi care zimbeau în lumina acelei dimineți aburoase. Topler îmi zise: — Toată această poezie e cu adevărat germană — și începurăm atunci să vorbim despre literatură și despre limbi. Adusei vorba numai decât despre limba engleză. Vorbind însă despre ea, nu mă uitam la Violet, fiindu-mi teamă să nu mă dau de gol, sau să trezesc vreo bănuială.

Spusei c-o iubesc mult, că vorbită de unele buze mi se pare mai dulce ca oricare alta, și că uneori e așa de repede, de limpede și de gingașă, încât o poți asemăna cu însăși desfășurarea unui gând.

— Auzi, auzi? — zise cătră miss Yves, prietinel meu Topler. — Ești mulțumită?

Violet îngână câteva cuvinte pe care nu le înțelesei.

— Domnișoara-i englezoaică, știți? — îmi zise Topler. — Eu sunt o bufniță bătrână și sălbatecă din Pădurea Neagră, care vrea să fie acum un papagal al societății alese și să fac prezentările în toată regula.

Răseră toți, afară de Violet și de mine. Topler începù să scotociască în portofoliul său.

— Cred că trebuie să încep cu acest domn care nu vorbește — zise el, arătând din cap spre tovarășul său, un chip de om bun și anost, care într'adevăr că nu-și deschisese gura de două ori.

— Mai nainte însă trebuie să iau cartea de vizită a dlui italian, pentru că numele e foarte frumos, dar e mai ușor de păstrat în carnetul meu, decât în memoria mea. — Dl Treuberg — reluă el, după ce găsi cartea mea de vizită — dl ***. Trebuie să mă deprind să pronunț acest nume. Dl ***; doamna Treuberg, domnișoara Tecla von Dobra și dșoara Luiza, sora sa.

Mai rămase Violet. O sinceră fulgerare a privirilor ei îmi zise: înlătură această comedie! Eră însă prea târziu.

— Dl *** — repetă el foarte conștiincios — miss Yves. Salutai, și Violet nu putù nici cel puțin să-și încline capul. Din fericire, însă, tocmai în clipa aceea trenul pătrunse în lungul tunel dintre Pappenheim și Dollnstein, și nimeni nu mai luă seama la noi. Topler eră nesățios să privească priveliștea, și mă îndemnă să privesc, cu exclamații mari, stâncile albe risipite pe verdeața livezilor. Apoi mi-arată un umăr de munte, cu câteva dărămături în vârf și câteva case la poale, încins cu ziduri medievale, care-l uimi peste măsură.

— În curând suntem la Eichstätt — observă bălăioara, adevărat domnișoara Luiza. Atunci Topler părù că se coboară din cer pe pământ. — Sticlele? — zise el. — Aveți sticlele? — Domnul cel tăcut îl potoli; sticlele se aflau acolo. Doamna Treuberg, care pără a fi cea mai intimă cu prietini mei din Monaco, șopti ceva la urechea lui Topler. Acesta, strălucitor de bucurie, se întoarse spre mine:

— Doamnele noastre vă fac o invitare — zise el. — Dvoastră știți ce este un *Maiwein* al nostru?

Mărturisii că nu știu.

— Ei bine, veți ști astăzi. Doamnele vă poftesc să prânziți cu noi în pădure.

Doamna Treuberg întâria zâmbind vorbele lui Topler, și-mi lămurì apoi, că orașul Eichstätt e departe de gară și că o potecă duce pân' la el prin sânul unei păduri, unde au să rămână să prânzească. Dacă voi merge și eu cu ei, aș avea prilej să povestesc prietenilor din Monaco, c'am văzut Bahnhofswald, un loc la care ei țin foarte mult. Sufletul meu eră atât de cucerit numai de un singur gând, eră atât de cu luareaminte la cele mai mici întâmplări din fiecare clipă, încât dacă n'aș mai fi văzut-o mai târziu, nu mi-aș mai aminti de poala aceea verde și liniștită a munților Jura din Franconia, unde, dintre coline păduroase și pustii, se ivește gara singuratică a orașului Eichstätt. Un domn, salutat cu multă bucurie de către tovarășii mei de drum, veni la ușa vagonului și dete mâna Violetei să coboare, în timp ce doctorul Topler vociferă nu știu ce, dând repede din mâni. — Fratele meu! — îmi zise el, între un țipăt și altul: — *Toplerus junior!* — El și cu mine coborîrăm cei din urmă. În timpul ăsta, logodnicul missei Yves stătea de vorbă cu doamnele, alături de Violet, care eră palidă ca o moartă. Se apropie de ea o clipă, ca să întindă mâna fratelui său și să-l ajute să coboare. Acesta mă prezentă, schimbând un salut, fără să ne strângem mâna. Domnul Topler junior părù a nu fi înțeles mult din această prezentare și mă privi cu un aer de smerenie și de nedumerire, până ce fraatele său îl împinse înainte cu amândouă mâinile, bombănind și arătându-i pe Violet, care pornise spre gară fără să aștepte brațul lui.

Eră mic și bondoc, și arăta să aibe vre-o patruzeci și cinci de ani. Avea părul brun, mustățile blondee și scurte, o înfățișare nu tocmai inteligentă, o privire prietenoasă, plină de sfială și de bunătate; în totul avea înfățișarea celui mai fericit și celui mai zăpăcit om din lumea asta, ceea ce-mi pricinui un simțământ neînchipuit de dureros. Nu eram gelos pe el; dela cea dintâi ochire, văzui într'însul pe unul dintre acei oameni, pe cari noi îi proslăvim bucuros înaintea femeilor, ca vrednici de iubire, știind că n'au să fie iubiți. Ceea-ce simțeam eu în clipa aceea, se asemăna mai de grabă cu un fel de remușcare, cu conștiința neașteptată că săvârșesc o josnicie. N'ar fi trebuit oare să-i mărturisesc, că eu sunt pentru el un dușman de moarte? Sinceritatea deschisă a privirilor lui îmi strânse inima.

— urmează —

Furtuni de primăvară...

Vin așa deodată, fără să le aștepti, fără să crezi măcar, că vin. Cât ai clipi din ochi, văzduhul se întunecă, cerul se umple de nori și bubuituri greoaie încep să răsună, ca un hurubuit de trăsuri de povară, în adâncuri. Departe, în zări undeva, până unde ochiul abia mai străbate, zărești un fulger lung, roșietic-auriu, desprinzându-se din întuneric, strălucind o clipă în văzduh și pierzându-se, ca apoi să reapară peste câteva minute iară. Urmează o clipă de liniște, de repaos, ridici ochii spre cer și te mângâi, că a trecut; în cealaltă clipă însă văzduhul răsună iară de data asta mai înfiorător și mai prelung, și în altă parte undeva fulgerul despică din nou norii, luminând întunerecul, și perzându-se apoi ca o nălucă. Prin frunza copacilor, ce-ți tin umbră la geamuri, pornește un vâjăit sinistru, sălbatec, și crengile încep să se 'ndoaie și să se frământă, iar pe drum, departe, se ridică un nor de praf, cu vâltori uriașe. Vântul șueră și izbește în geamurile caselor, zăvorâte, ici-colea auzi vorbe pripite, un țipăt ascuțit de glajă sfărâmată, și-apoi o clipă nu mai auzi nimic. Puterile naturii, ce s-a răzvrătit, au încetat, s-au domolit, după o minută-două însă mânia începe iară și furtuna se deslănțuie din nou. — Pe urmă apoi începe să cadă o ploaie caldă, liniștită, cu picuri lungi, bogăți. Fiecare picur de-acesta pare o lacrimă izvorâtă din inimă, o lacrimă de durere, ce curge după potolirea patimei de sine, nechiemată de nime, și fără să știe, de ce curge...

Au ceva asemănare furtunile acestea de primăvară, cu furtunile din sufletul omului, și vrând nevrând îmi alunecă gândul acesta acum pe vârful condeiului. Acelaș proces e în sufletul omului, ca și-n natură. Vieată senină, de-apururi senină, nu poate exista și nici nu-i bine să existe. Din când în când, seninătatea, care ori cât de curată ar fi, plictisește dacă e aceeaș mereu, se schimbă; din sufletul vioi, răzător, copilăros, încep să se deslănțuie pasiuni și patimi și în pept începe să bântuie furtuna. — E mare și nentleasă taina asta, care sădește într-o clipă în sufletul senin, durerea întunecată; în ochii limpezi și plini de iubire, mânia oarbă și furtuna patimei. — În clipe de acestea omul e într'adevăr o ființă ciudată. Rezonul, această fală a neamului o-

menesc, dispare, de par'că n-a existat niciodată, creerul se 'ntunecă și prin văgăunile lui începe să urle furia și năcazul. A te împotrivi omului, în care patimile se deslănțue, a cercă să-i vorbești cu glasul liniștit, convingător, e să te opui fulgerului ce se desprinde din înălțimi, e să poruncești vântului să nu mai alerge în larguri. Acestor furtuni nici într'un chip, nici în altul, capăt nu le poți pune, când vrei. Singurul lor remediu e timpul. Te dai la o parte, privești scena, admiri, ori îți zmulgi părul de durere, dar nu te amesteci. Când sosește clipa aceea, pe care n-o simți când vine, furtuna se domolește de sine, patimile se frâng și 'n inimă se 'ncuibă amarul, părerea aceea de rău, care-i adevărată, care stoarce lacrimile, singurul prinos, ce-l putem aduce lucrurilor, pe cari le-am pierdut, pe cari le regretăm. — Furtunile acestea sunt întotdeauna înălțătoare, și sunt întotdeauna trebuincioase. Are nevoie de ele natura, și nevoie are de ele și omul. Celce nu poate plânge, celce nu se poate zbuciumă și nu-și poate frânge mâinile de năcaz, e mai nenorocit ca celce deapururi în zbuciumări trăiește. Seninătatea și furtuna sunt doar cele mai eclatante dovezi, că existi, și viața — poate are mai mult înțeles, decât moartea.

S. B.

OOO

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ

Dariu Pop. Asupra ortografiei s-a scris în „Românul”, din anul acesta o serie de articli, pe care te rugăm să-i citești, și vei vede, că nu mai e nevoie să deschidem și noi o astfel de rubrică. Există și o cârtică edată de Asociațiune, care dă destule lămuriri asupra ortografiei fixată de Academie.

C. L. Am cetit cu foarte multă bunăvoință versurile Dvoastră, dar n-am găsit nici un rând vrednic de remarcat. Ne ierțați, dar ni-e imposibil să le publicăm. Judecați și Dv. și spuneți cu mâna pe inimă, de au vre-un înțeles astfel de strofe:

În jurul meu atâtea flori
Și iarbă verde multă,
Și tainic curge Mureșu...
Ca o durere mută.

sau :

Copii frământați din adânc de mister
Din farmec iubire străbună —
Ei cântă iubirea, sublima durere
Cu pepturi întinse de strună...

Nu adaugem nici o reflexie proprie la astfel de versuri, dar regretăm foarte mult, că se face în așa măsură abuz de limba românească.

D. M. Încă nu ești pe deplin stăpân pe versificație, dar cu vremea, o să poți da lucruri bune. Cele trimise, nu se pot publica.

C. G. Muntean. Sonetele nu ne mulțumesc.

Idel. Nu-i nici o artă, să înșiri cuvinte, cari sună, dar n-au nici un înțeles. Versuri de acestea:

Vino 'nseninează-mi gândul,
Gândul cel hain și rău
Cu săruturi dulci dearândul
Să se 'nvețe minte gândul
Că-i mai bun sărutul tău... — nu
esprimă, decât doar... — sărăcia senti-
mentelor și a inspirației.

OOO

GHICITURI

Ghicitura ilustrată din numărul trecut al revistei au deslegat-o corect următorii: Elvira Morariu, Ioan Steer, Alexandrina Chicomban, Remus Perian, Letiția și Elena Teaha, Septimia Teculescu, Aurora Telescu, Gavril Precup, Emil Lupea, Aurica Peicu, Mateiu Cipariu, Oct. Anghel, Ioan Lucaci, Zaharie Pop, Lucreția Popovici, Zaharie Seicean, Victor Lațiu, Emil Drăgan, N. B. Stănilă, Ioan Pecea, Aurel Voina, Iuliu Anghel, Regina Roman, Lucreția Borzea, Emil Henteș și Constantin Partene.

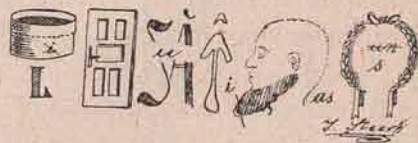
Deslegarea e:

Pe-un picior de plai
Pe-o gură de rai,
Iată vin în cale,
Se coboară 'n vale.

Premiul s-a sortat la: *Elvira Morariu*, Pătrăuți lângă Itcani, *Emil Drăgan*, Niraștau, și *Septimia Teculescu*, Alba-Iulia.

*

Deslegarea ghicirii din nr. acesta
ăș ni se comunice până în 22 Mai n.

Cele mai de seamă nou-
lăși literare, apărute în
1911 în Ardeal, sunt:

Alexandru Ciura: Amintiri
și

„**Almanahul**
scriitorilor dela noi“,

care cuprinde fotografiile
alor 46 scriitori ardeleni
și câteo bucată literară
inedită a lor. — Prețul fie-
căreia e cor. 1'80 franco.

Cine le comandă amândouă le
capătă cu cor. 3'20 franco.

Se află la
Librăria Națională, Orăștie.